

[Hanne Reintoft.] prisnedsættelser. At en sådan fremgangsmåde ville være klart til gavn for de beskæftigede og dermed også for samfundet, turde fremstå nogenlunde tydeligt.

Det må derfor slås fast, at den samfundsmæssige indsats over for store virksomheders økonomiske vanskeligheder må bestå i forholdsregler, der øger de beskæftigedes og samfundets kontrol og medbestemmelsesret over de økonomiske dispositioner. Fordele heri skulle ikke være svære at indse, hvis viljen til det fandtes, og at arbejderne magter det, har vi mange, mange eksempler på; den gamle historie om, at der ikke eksisterer den fornødne indsigt her, er modbevist tit.

Tager vi B&W, har der længe været talt om krise; tager vi samtidig den meget saglige rapport, der blev udarbejdet af arbejderne ved sidste krise på basis af samtaler med bonusførere og tillidsmænd i de respektive afdelinger, så ser vi en klar påvisning af tusinder af spildtimer som følge af unødigt spildtid i arbejdsgangen på værftet. Rapporten kan fastslå, at der ikke var sket nogen væsentlig forbedring i tilrettelæggelsen af arbejdet, at firmaet i sine dispositioner, bl. a. ved indhentning af ordrer på nogle sektioner i Norge, havde vanskeliggjort en fornuftig produktionsgang. Der ankedes endvidere over, at materialerne ikke var standardiserede og vedligeholdt, at kransystemet var ineffektivt, at pladearbejdet ikke kunne foregå kontinuert — der manglede værktøj og stilladser — og at det nye mandskab ikke var tilstrækkelig kvalificeret til deres job, så afleveringsfristen undertiden blev overskredet med 40 pct. Indtjeningsmulighederne var også for dårlige til at fremme produktiviteten, men bestyrelsen havde ikke noget tilovers for denne meget saglige og meget indsigtfulde rapport, der udtrykker noget meget væsentligt om årsagen til driftsvanskelighederne på B&W. Vi skal jo heller ikke mystificere disse driftsvanskeligheder; der er ganske klare tegn i arbejdsgangen på B&W, der simpelt hen viser, at hvis man tog arbejderne med på råd, hvis man fra bestyrelsens side havde villet gøre det, så kunne der være kommet en helt anderledes fornuftig produktion i gang.

Også den rapport, der i 1967 blev ud-

arbejdet på foranledning af handelsministeriets kontaktudvalg og regeringen samt B&Ws ledelse, påpegede en række mangler hos den daværende B&W-ledelse, bl. a. også spildtid og dårlig arbejdsgang; heller ikke det interesserede. Der er altså al mulig grund til at sikre, at enhver samfundsmæssig støtteforanstaltning har som forudsætning, at virksomhedens beskæftigede og deres organisationer får reel og ikke bare formel medindflydelse på de økonomiske dispositioner, på arbejdets tilrettelæggelse og på den daglige ledelse af arbejdet og fordelingen af det.

Klassesamfundets ensidige karakter træder også stærkt frem, når vi har med disse virksomheders problemer at gøre. Når man er virksomhedsejer; kan man skalte og valte med værdier skabt af arbejderne, som man vil. Man kan investere, som man vil; man kan flytte kapital, som man vil, og man kan skade samfundet, som man vil, og det kan gøres uden at sikre dem, der skaber værdierne, garanti for så meget som en ugeløn frem. Man kan spekulere og svindle — jeg tænker på Boss of Scandinavia — man kan krakke eller sælge — her kan vi se på Kirkkoncernen og Carmen Curlers — man kan rationalisere og indskrænke — det kan vi se på Novo i disse dage — og man kan gøre det ganske uden samfundsindgreb og ganske uden kritik. Tværtimod kommer der hjælpssomme socialdemokrater og snakker om kapitalmangel i stedet for at se, hvad det egentlig var, der foregik, og hvor kapitalen var flyttet hen, og hvilke profitter den gav de steder, den var flyttet til.

Men hvordan er så arbejderens stilling? For en arbejder er det strafbart at hindre en virksomhed i at fungere ved at indstille sit arbejde og gå hjem. Så bliver han omgående slæbt i arbejdsretten, hvor man endog tillader sig at give ham bøder for at fastholde sin grundlovssikrede ret til at ytre sig politisk ved demonstration. Man kan disponere over en arbejders fritid; nægter han at tage overarbejde, kan han også slæbes i arbejdsretten. Kan han få højere løn på en anden virksomhed, straffes han i tilfælde af ledighed ved, at arbejdsgivernes arbejdsformidling giver ham karantæne for arbejdsvægning og hermed nægter ham understøttelse. Det er uægtelig to forskellige opfattelser af, hvad der er ret og rime-